

“ค้นหาทฤษฎีมานะ ธรรมที่เน้นซ้ำ”

เทศน์ที่ สถานปฏิบัติธรรมป่าวิเวกสิกขาราม อ.พล จ.ขอนแก่น

พระอาจารย์วัชชัย กัมมสุทโธ ๔ เมษายน ๒๕๕๒ (เช้า)

การปฏิบัติธรรมนี้ พระอรุณทระนี่ท่านตรีก เขาเรียกมหาปริสวิตก ๘ ประการ แต่ท่านตรีกได้ ๗ ประการ ธรรมวินัยนี้เพื่อกันน้อยสั้น โดย เพื่อไม่ระคนด้วย หมุกณะ เพื่อปรารถนาคความเพียร เพื่อความมีสติ เพื่อความมีสมาธิ เพื่อมีปัญญา ๗ ข้อนะท่านตรีกได้ ๗ พระพุทธเจ้ารู้วารจิตท่านจึงมาสอนมาแนะนำให้อีกข้อหนึ่ง ธรรมวินัยนี้เพื่อธรรมที่ไม่เน้นซ้ำ ไม่ใช่เพื่อธรรมที่เน้นซ้ำ ธรรมที่ทำให้เน้นซ้ำคือ ค้นหาทฤษฎีมานะ เหตุนี้ธรรมวินัยนี้ไม่ใช่ธรรมที่เพื่อให้มีค้นหาทฤษฎีมานะนั้นเอง เข้าใจไหม ธรรมวินัยนี้ไม่ใช่ธรรมที่เพื่อให้มีค้นหาทฤษฎีมานะ เพราะค้นหาทฤษฎีมานะ ทำให้เน้นซ้ำทำให้ไม่บรรลุธรรม คำว่าค้นหาเขาก็บัญญัติเขาก็เป็น ๑ กามค้นหา ความทะเยอทะยานทางกาม ภวค้นหา ความทะเยอทะยานอยากได้อะไรคืออยากมีอยากเด่นอยากอะไรทั้งหลาย วิภวค้นหา ความไม่อยากได้ไม่อยากมีไม่อยากอะไร ก็คือความไม่พอใจในสภาวะสภาพปัจจุบันตรงนั้น เพราะนั่นกล่าวโดยย่อ เมื่อสุขเวทนาเกิด สิ่งไหนที่เห็นว่าน่ายินดีเกิด กามค้นหากับภวค้นหากจะเกิดขึ้นอาศัยเกิดขึ้น สิ่งไหนที่ไม่ น่ายินดีเกิดหรือทุกขเวทนาเกิด วิภวค้นหากจะอาศัยเกิดขึ้น นี่ให้รู้จักเอาไว้ ที่นี้ตัวทฤษฎี คือความเห็นนะ ตัวมานะนี่มันเป็นตัวเทียบเขาเทียบเรา ก็ต้องอาศัยความเห็นอีกนั่นล่ะ เป็นตัวเป็นตนขึ้นมา ตัวมานะไม่ยอม ความไม่ยอมความคือด้านความอะไรทั้งหลาย เป็นตัวมานะหมด นี่ล่ะธรรมที่เน้นซ้ำ ตัวมานะจะเกิดก็ต้องเทียบเขาเทียบเรา มันมีทฤษฎี ความเห็นเข้าไป เห็นว่าเป็นของกูเป็นตัวกูเป็นตัวตนของกูอยู่ นี่ตัวทฤษฎี มันจึงมีมานะ แอบแฝง แม้แต่การประพฤติปฏิบัติ ความรู้ความเห็นแก่ๆที่ตัวเองเคยเรียนรู้มา เชื่อมั่น ถือมันยึดไว้ไม่ยอมปล่อยไม่ยอมวาง ก็เหมือนถ้วยที่คว่ำน้ำเข้าไม่ได้ หรือแก้วน้ำที่เต็ม เต็มน้ำอะไรไม่ได้ล้นทั้งหมด นี่ล่ะตัวทฤษฎีคือความเห็นนั่นเอง ตัวความเห็นตัวนี้จึงเป็น มิจฉาทฤษฎี พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสไว้ว่า ค้นหาทฤษฎีมานะเป็นธรรมให้เน้นซ้ำ เน้นซ้ำ แล้วพระองค์ก็พยากรณ์อีก เมื่อพระสารีบุตรไปเจอพวกนักบวชนอกศาสนา เขากล่าว จ้วงจาบธรรมวินัยนี้ไม่มีมรรคผล พระสารีบุตรก็กลับมาทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้า พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ธรรมวินัยนี้มีมรรคผลเป็นแก่นสาร เมื่อปฏิบัติละสังโยชน์ ๓

ได้แล้ว คือสักกายทิฏฐิ สิ้นพตปรามาส วิจิกิจฉา ๓ ตัวนี้ได้แล้ว โสคาปัตติมรรคโศคา
ปัตติผลเกิด อย่างช้า ๗ ชาติ อย่างกลาง ๓ ชาติ อย่างอุกฤษฏ์ ๑ ชาติ จะต้องสำเร็จเข้าสู่
นิพพานอรหัตผล พระสกทาคามี เมื่อเกิดสกทาคามีมรรคสกทาคามีผลเกิดแล้ว อย่าง
ช้าชาติเดียวจะต้องสำเร็จพระอรหันต์ พระอนาคามีจะไม่ได้มาเกิด แต่ไปอยู่ที่สุทธาวาส
พรหม ๕ ชั้น ไปนิพพานที่สุทธาวาสพรหมไม่ต้องมาเกิด พระองค์จึงพยากรณ์ภูมิพระ
เสขบุคคลขึ้นมา แล้วพระองค์ก็กล่าวไว้อีกว่า จริงๆแล้วพระองค์ไม่ต้องการจะพยากรณ์
ภูมิธรรมเหล่านี้ แต่เนื่องจากมีนักบวชนอกศาสนากล่าวจ้วงจาบธรรมวินัยนี้ เมื่อพระ
สาริบุตรมาถามเป็นมูลเหตุที่ทำให้พระองค์ต้องพยากรณ์ นี้ความหมาย เหตุที่พระองค์ไม่
พยากรณ์เพราะว่าสาวกจะประมาท จะทำให้เนิ่นช้า เพราะอะไร เพราะจะมีทิฏฐิมานะ
แอบแฝงยึดมั่นถือมั่นว่า ฉันได้โศคาฯสกิทาฯอนาคาฯ จึงเกิดความเนิ่นช้าที่จะประพฤติ
ปฏิบัติไปเพื่ออรหัตมรรคอรหัตผล เพราะประมาทมันแฝงได้ เพราะฉะนั้นความรู้
ทุกอย่างถ้าเรามาพิจารณาที่เรียนมาทั้งหมด แม้แต่ความรู้พระโศคาฯสกิทาฯอนาคาฯ
อะไรต่างๆ อวิชชายังเอาไปใช้ได้ เป็นทิฏฐิคือความเห็นขึ้นมาทำให้เนิ่นช้า ความเห็น
ตัวนี้มันจึงยึดข้อวัตรปฏิบัติเก่าๆ เมื่อยึดข้อวัตรปฏิบัติตรงนั้นไม่สามารถจะปล่อยวางลง
ไปได้ มันก็เป็นอุปาทานอันหนึ่ง ไม่สามารถที่จะปล่อยวางความรู้ความเห็นตัวนี้ มันจึง
เป็นทิฏฐิ ทิฏฐิตัวนี้จึงมีมานะตามมา จึงทำให้ความเห็นนะ นี้ละความเห็นในแง่ต่างๆ
ตัวความเห็นในแง่ต่างๆนั้นละ เมื่อไปเชื่อไปยึดขึ้นมา มันเลยเป็นอุปาทานเกิดขึ้น
มานะมันเลยตามมาไม่ยอม ไม่ยอมรับเหมือนถ้วยที่มันคว่ำอยู่หรือแก้วที่น้ำเต็ม จึงเนิ่น
ช้าไม่สามารถที่จะบรรลุธรรมได้โดยฉับพลัน เพราะตัวนี้ตัวเดียวมันบัง ตัวทิฏฐิมานะ
นี้ละคือเหตุผลที่พระองค์ตรัสไว้ว่าธรรมที่เนิ่นช้า คนที่ค้อมาก คนที่ไม่ค้อย่อมพึงเหตุ
พึงผล คนที่ชอบवादตัวเอง พวกนี้เป็นเรื่องของทิฏฐิกับมานะทั้งนั้นเลย มันอยู่ในตรง
นี้หมด มันเลยเนิ่นช้า เนิ่นช้าต่อมรรคผลนิพพาน เพราะไปติดยึดอยู่ในธรรมฝ่ายสังขต
ธรรม เมื่อติดยึดในสังขตธรรม ธรรมที่มีปัจจัยปรุงแต่งคือรูปนามขันธ ๕ นี้ ย่อมไม่
สามารถจะเข้าไปเห็นอสังขตธรรม คือธรรมที่ไม่มีปัจจัยปรุงแต่ง คือพระนิพพานนั่นเอง
คือความว่างนั่นเอง เพราะอะไร เพราะติดยึดในความรู้ความเห็นก็คือค้นหาทิฏฐิมานะ
นั่นเอง นี้อยู่แค่นี้ การประพฤติปฏิบัติมีอยู่แค่นี้ นั่นถ้าเราเข้าใจให้ดีพยายามละธรรมที่
เนิ่นช้า พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า พระองค์ไม่มีธรรมที่เนิ่นช้า พระองค์ไม่มีค้นหา
ทิฏฐิมานะ พระองค์ตรัสไว้เลยตัวพระองค์เอง เหตุนี้เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าได้มาเดิม

ข้อที่ ๘ ให้พระอนุรุธะ ท่านได้พิจารณาตัวค้นหาทวิภูมิมานะธรรมที่เน้นชาตินี้ ท่านปล่อยวางมันไป ท่านจึงบรรลุเป็นพระอรหันต์ ประกอบด้วยเอตทัคคะผู้เลิศทางทิพพจักขุ ท่านเจริญสติปัฏฐาน ๔ เป็นหลัก มีความชำนาญในมหาสติปัฏฐาน ๔ แล้วก็เลิศทางทิพพจักขุ นี่ท่านพิจารณาตรงนี้ พิจารณาข้อที่ทำให้เน้นชาตินี้ เมื่อเห็นปั๊บก็ปล่อยวางท่านจึงบรรลุธรรมโดยฉับพลัน นี่ตัวนี้ตัวเดียว นี่ละเหมือนแม่ชี มันขัดเคืองเรอบอกให้หัดยิ้ม มันบอกจะยิ้มได้อย่างไรเพราะฉันโกรธอยู่ นี่ละตัวค้นหาทวิภูมิมานะตัวทวิภูมิจือความเห็น ตัวมานะคือไม่ยอม การหัดยิ้มนี่คือมาดูความยิ้มมันเกิดแล้วก็ดับ เปลี่ยนจิตที่มันขัดเคืองมาเป็นจิตที่มันมีความสุขสบาย เพราะตัวทุกข์นั้นละมันจะเป็นตัวขัดเคืองเป็นโทสะ เขาจึงว่าทุกข์เวทนาเกิดปฏิฆานุสัยตามนอนเนื่อง คือตัวโทสะนั่นเอง สุขเวทนาเกิดราคนุสัยตามนอนเนื่อง เพราะฉะนั้นนี่เมื่อมันทุกข์เราก็เปลี่ยนขัดเคืองก็เปลี่ยนซะ เปลี่ยนความยิ้มแย้มความสุขเข้าไป มันก็จะละตัวปฏิฆานุสัยด้วย นี่เขาเรียกว่าแยกกายในการเปลี่ยนสภาวะจิต ไม่เอา แกรมพุดออกมาใส่คนบอกอีก นี่คืออะไร นี่ละความคือด้านตัวมานะตัวทวิภูมิจิ ไม่เห็นความจริงแล้วก็ไม่มี ความอ่อนนุ่ม ถ่อมตน ไม่มี ความใฝ่เรียน ไม่มี ความเคารพในธรรม พุดออกมาประโยคเดียวสื่อถึงความโง่เขลาเบาปัญญา เพราะฉะนั้นพวกเอ็งเวลาพบ จะพุดคุยต้องใช้สติให้มากนะ ถ้าไม่ใช้สติให้มากเขาจะถ่ายทอดมารให้เอ็งทันทีเลย มันจะมีช่องคอยถ่ายมารออกมาเป็นช่วงๆ แค่ความเห็นตัวนี้แทรกเร็ว หือฉันขัดเคืองอยู่จะยิ้มได้อย่างไร แค่นี้เขาถ่ายทอดไปปั๊บถ้าเอ็งเชื่อ เออจริงๆ เท่านั้นละเอ็งรับมารทันที รับทวิภูมิจือความเห็นผิดเข้าไป รับมานะเข้าไป นี่จะบอกให้ แค่ประโยคเดียวละถ่ายมารทันที เพราะฉะนั้นโลกนี้เป็นโลกอวิชชา เราจะรู้จะเห็นจะฟังอะไรให้ใช้สติให้มาก ฟังด้วยเหตุผลใช้ปัญญาให้มาก เหตุกับผลมันอยู่ตรงไหน หัดพิจารณาหัดฟังเอาประโยชน์อย่าฟังเอาโทษ ฟังทุกอย่างทุกราว ไม่ว่าเรื่องนั้นดีไม่ดีโดยสมมติเราฟังเอาประโยชน์ เข้าใจไหมล่ะ อย่าฟังเอาโทษ ฟังเอาประโยชน์เราจะได้เข้าใจอรรถธรรม เข้าใจเรื่องราวนั้นแล้วก็ปล่อยวางไป จิตมีแต่แจ่มใสเบิกบาน นั้นฟังเอาประโยชน์ ถ้าฟังเอาโทษเอาของกูตัวกูไป มีแต่โลกะ โทสะโมหะขัดข้องขัดเคืองในใจ จิตมีแต่ทุกข์มีแต่ภัยเข้ามาเผาตัวเอง ไม่มีใครทำให้เราเผาหรอก ความฟังไม่เป็นของเรานั้นเอง คือโมหะอวิชชานั้นเองที่มันเกิดขึ้นนี้ แล้วไปโทษคนนั้นโทษคนนี้ ถ้าเราโทษสิ่งข้างนอก เราก็ต้องโทษรูปเสียงกลิ่นรสสัมผัส ตลอดเวลาใช้ไหม เพราะมันมาสัมผัสตลอดเวลาจริงๆ แล้วเขาเรียกว่าบ่วงมาร รูปเสียง

กลิ่นรสสัมผัสเขาเรียกบัวงม แต่ตัวกิเลสเขาจึงเรียกว่าตัวมร เพราะฉะนั้นอย่าไป
โทษ เพราะมันไม่ใช่เหตุ เหตุแท้ๆมันคือตัวกิเลสคือตัวมร เราต้องค้นหาตัวนี้วางตัวนี้
ต่างหาก เพราะฉะนั้นเมื่อไปโทษเหตุว่า เกิดจากรูปรสกลิ่นเสียงสัมผัส ไม่เห็นตัวกิเลส
เกิด ที่มันคืนรนออกไปตลอดเวลา จึงแก้ไม่ถูกเหตุ เมื่อแก้ไม่ถูกเหตุก็จึงเป็นเหตุใหม่
ที่หมุนไปไปเป็นวัฏจักร เหตุนั้นพระสารีบุตรตอนเป็นฆราวาสนักบวชนอกศาสนา ได้
ถามพระอัสสชิว่า ใครเป็นศาสดาของท่าน ท่านเห็นพระอัสสชิจะก้าวจะเดินจะคู่จะ
เหยียด มีสติสัมปชัญญะอยู่ตลอด มีความงามมีความสงบร่มเย็นแผ่ออกมา เพราะท่าน
เป็นพระอรหันต์ นี่นักปราชญ์นะ สงสัยจะเข้าไปถามทันทีที่ไม่ถามนะ ท่านก็เดินตาม
พระอัสสชิไป เพราะท่านพิจารณาว่า การที่ท่านกำลังบิณฑบาตอยู่จะเข้าไปแทรกถาม
นั่นเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม เมื่อท่านบิณฑบาตเสร็จแล้วก็เดินตามไป เมื่อท่านนั่ง
เรียบร้อยฉันเรียบร้อยแล้ว ท่านก็เข้าไปหาน้ำหาท่าหาอะไรอุปฐากพระอัสสชิ เมื่อ
เสร็จเรียบร้อยทำกตกิจเรียบร้อยแล้วท่านจึงถามขึ้นมา นี่คนมีปัญญาคุณดี เขาไม่ได้โง่ง
ตามตัวตมหาตัวอยากรู้อยากเห็น นี่มันเป็นคตินะ แต่นี้ก็เป็นคติแล้ว สอนเราแล้ว ท่าน
ก็จึงถามมาว่า ใครเป็นครูเป็นอาจารย์ของท่าน ครูอาจารย์ของท่านสอนอะไร ท่านจึง
บอกอาจารย์ของเราสอนว่า “กรรมเหล่าใดเกิดแต่เหตุ เมื่อเหตุดับผลก็ดับ พระตถาคต
เจ้ามีปกติตรัสเช่นนี้” ในสังขตธรรมทั้งหมดมีเหตุมีปัจจัย ผลจะดับได้ก็ต้องดับที่เหตุ
นั่นเอง ถ้ามีเหตุก็มีผล ไม่มีเหตุก็ไม่มีผล เท่านั้นนะ ทุกข์จะเกิดขึ้นได้ก็เพราะสมุทัย
เหตุทั้งหลายคืออะไร คือใจเป็นมหาเหตุนั่นเอง ถ้าไม่มีใจก็ไม่มีเรื่องราว ใจนั้นเป็น
มหาเหตุ จะแก้ที่มหาเหตุต้องแก้ที่ใจ เท่านั้นละพระสารีบุตรสามารถยังกรรมลงไปสู่ได้
สำเร็จเป็นพระโสดาบัน ท่านเห็นแล้วใจเป็นมหาเหตุ สำเร็จเป็นพระโสดาบัน จึงถาม
ว่าพระศาสดาเราอยู่ที่ไหน ก็บอกอยู่ที่วัดเวฬุวัน ท่านจึงจะไปหาแต่ท่านบอกว่า ท่านมี
ปัญญาไว้กับพระโมคคัลลานะ จะต้องกลับไปบอกสหายก่อนจึงจะตามไปที่หลัง นี่
ท่านจึงตามไปที่หลัง แคนี่เขาฟังธรรมเขาบรรลุพระโสดาฯ เพราะอะไร เพราะเขาไม่มี
ค้นหาทิวฏฐิมานะ เขามีแต่ความใฝ่รู้ใฝ่จะเรียนจริงๆ แล้วเขาก็ฟัง แล้วก็พิจารณาเหตุผล
ที่ท่านแสดง ล้วนๆไม่มีอะไรเข้าไปแทรกแซง เขาจึงบรรลุธรรม นี่เขาฟังเอาประโยชน์
ไม่ฟังเอาโทษ แต่คนยุคนี้สมัยนี้ฟังเอาโทษไม่ฟังเอาประโยชน์ ฟังเพื่อค้นหาฟังเพื่อ
ทิวฏฐิฟังเพื่อมานะ จริงไหมโยมว่าจริงไหม นี่ละแล้วหัดฟังนะ อย่าไปซีเรียสกับมัน
ธรรมะไม่ใช่เรื่องซีเรียส ธรรมะไม่ใช่ต้องเรื่องเครียด ถ้าเครียดซีเรียสแสดงไม่ใช่

กรรมะ เป็นเรื่องของอัตตา เข้าใจยัง กรรมะเป็นเรื่องของความเบา ความสบาย ความ
ปล่อยวาง ใ้รู้จักกรรมหรือกรรมหรือกรรม เพราะนั่นถ้ารู้ว่ามันเครียดมันซีเรียส
ต้องให้ดวงมัน หาอุบายวางใจเรา อย่าทำมันซีเรียส นี่ก็เป็นอุบายอันหนึ่ง เป็น
ปัญญาอันหนึ่งนะ ภาคปฏิบัติอันหนึ่ง เท่านั้นละนะ เอ้า แล้วต่อไปก็เดี๋ยวช่วยกันเก็บ
ทางศาลานั้นชะ เพราะพระหรือโยมจะมาจะไม่มีที่พัก นั่นละเพราะเสียดสละให้เขาสัก
วันสองวันชะ เพราะมีงานการอย่าตระหนี่ที่อยู่ ตระหนี่มันมี ๕ นะ ตระหนี่ที่อยู่
ตระหนี่ทรัพย์ ตระหนี่ทานกรรมะ มีนะ ตระหนี่วรรณะ ตระหนี่มันมีหลายอย่าง
ตระหนี่ นั่นอย่าหัดตระหนี่ ตระหนี่ก็เป็นโลกะอันหนึ่ง ต้องเคลียร์พื้นที่ตรงนั้นด้วย
ช่วยกันทำชะกิจการงานของสงฆ์ทุกอย่าง ทำมันเป็นของๆสงฆ์หมด ทำเพื่อเสียดสละ
ทำเพื่อให้ทำด้วยเมตตา นี่เขาเรียกว่าปฏิสังขารนะ เคารพในการปฏิสังขารนะ ถ้าเรา
เคารพในการปฏิสังขาร มันก็มีตัวเสียดสละอยู่ในตัวมันนะ ใ้รู้จักมันเป็นกรรมะหมด
เท่านั้นละ.

ความรู้ความเห็นแก่ๆที่ตัวเองเคยเรียนรู้มา
เชื่อมั่นถือมั่นยึดไว้ไม่ยอมปล่อยไม่ยอมวาง
ก็เหมือนถ้วยที่คว่ำน้ำเข้าไม่ได้ หรือแก้วน้ำที่เต็ม
เติมน้ำอะไรไม่ได้สิ่งทั้งหมด
นี่ละตัวทิฐฐิคือความเห็นนั่นเอง